

Recenzent
prof. UAM dr hab. Dorota Skotarczak
dr Bogusław Tracz

Projekt graficzny i typograficzny
Krzysztof Findziński

Projekt okładki
Sylwia Szafrąńska

Redakcja
Katarzyna Zonn

Korekta
Maria Aleksandrow

Redakcja techniczna
Sławomir Gajda

Indeks
Ewa Zarzycka

Skład i łamanie
Katarzyna Szubka

Druk i oprawa
Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy
ul. K. Pułaskiego 6/10, 26-600 Radom

© Copyright by Instytut Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, 2017

Seria „Monografie”: tom 130

ISBN 978-83-8098-237-6

Zapraszamy:
www.ipn.gov.pl
www.ksiegarnia.ipn.gov.pl

WYPOŻYCZALNIA NR 127

Nr inw. 63595

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
1. Struktury przemysłu muzycznego	17
Instytucje do spraw kultury	17
Jaka polityka kulturalna?	24
Instytucje do spraw muzyki	31
Finanse w przemyśle rozrywkowym	37
Prasa muzyczna	45
Stan rozrywki	49
2. Jaka muzyka rozrywkowa? Jej zadania i funkcje	54
W cieniu socrealizmu	54
Jazz	61
Mocne uderzenie	68
Muzyka lekka, łatwa i... przyjemna?	80
Piosenka i „Solidarność”	85
W stanie wojennym	92
Pierwszy, drugi i trzeci obieg	99
3. Muzyka ludowa	111
Od folkloru do folkloryzmu	111
„Mazowsze” i „Śląsk”	114
Muzyka mniejszości narodowych i grup etnicznych	119
Mniejszość niemiecka	121
Mniejszość romska	127
Funkcje folkloru	137
4. PZPR a festiwale piosenki	143
Rola festiwalu piosenki	143
Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu	147
Międzynarodowy Festiwal Piosenki w Sopocie	152

Po żołniersku, po radziecku	156
Festiwale między Sierpniem '80 a stanem wojennym	157
Festiwale piosenki autorskiej	163
Piknik Country	165
Festiwal w Jarocinie	167
Festiwale pod nadzorem	169
Po co nam festiwale piosenki?	177
5. Muzyka w radiu i telewizji	182
Lata pięćdziesiąte	184
Lata sześćdziesiąte	186
Lata siedemdziesiąte	199
Lata osiemdziesiąte	204
Teledyski	210
6. Przemysł fonograficzny	215
Odbudowa fonografii	215
Nie tylko „Polskie Nagrania”	218
Stan fonografii	226
7. Cenzura wobec piosenki	236
Piosenka estradowa	236
Piosenka studencka	247
Piosenka kabaretowa	256
Rock	264
8. Piosenka do zadań specjalnych	272
Konkursy na piosenkę	272
Czterdziestolecie MO/SB	278
Zjazdy PZPR	284
Zespoły przyzakładowe – autentyczny ruch amatorski?	287
Festiwal w Witebsku 1988	291
Zakończenie	295
Wykaz skrótów	298
Bibliografia	301
Indeks osób	314

WSTĘP

„Kształtowanie gustów i estetyczne wychowanie odbiorcy, różnorodność form i gatunków czynić powinny z estrad niezwykle uwrażliwioną instytucję na wszelkie możliwości inicjowania oraz inspirowania twórców. Estrada może wchłonąć każdą ilość nowych, oryginalnych scenariuszy, tekstów, utworów, kompozycji”¹.

Wiek XX, a zwłaszcza jego druga połowa, to okres niezwykłego rozwoju środków masowego przekazu. Dzięki radiu, później telewizji, płytom i kasetom muzyka – przede wszystkim rozrywkowa – docierała wszędzie, wręcz wdzierając się do domów. *Słownik terminów muzyki rozrywkowej* określa ją jako nurt we współczesnej muzyce, obejmujący wszystkie style przeznaczone dla masowego odbiorcy, takie jak jazz, blues, rock, country, folk, soul, rap, muzyka taneczna². Jest to definicja bardzo szeroka, jedynym bowiem kryterium jest tu masowość odbiorcy. Muzyka rozrywkowa i estrada są, obok literatury popularnej i filmu, tą dziedziną twórczości artystycznej, która trafia do najszerszych kręgów społeczeństwa. W Polsce powojennej, zwłaszcza w latach czterdziestych i pięćdziesiątych, szczególną rolę odgrywała estrada, stanowiąca dla dużej części społeczeństwa jedyną formę rozrywki, wykorzystywanej przez władzę do celów propagandowych. Czy zatem muzyka rozrywkowa była tylko rozrywką, czy kolejną formą propagandy?

Wacław Panek dodaje, że muzyka rozrywkowa obejmuje te gatunki muzyczne, które mają wartości komercyjne i zapewniają masowy zbył³. Scenę muzyczną niewątpliwie kształtują popyt i podaż. W Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej kształtowała je Polska Zjednoczona Partia Robotnicza poprzez takie

¹ AAN, WK KC [dalej: WK KC], LVI-1783, Raport o stanie estrady, maj 1982, b.p., s. 13.

² A. Wolański, *Słownik terminów muzyki rozrywkowej*, Warszawa 2000, s. 160.

³ W. Panek, *Mały słownik muzyki rozrywkowej*, Warszawa 1986, s. 105.